

kandidatnummer 10007

Bare betyr ikke bare bare, "men kun betyr kun kun"

Bacheloroppgave i Nordisk språk

Veileder: Kaja Borthen

Juni 2021

kandidatnummer 10007

Bare betyr ikke bare bare, "men kun betyr kun kun"

Bacheloroppgave i Nordisk språk
Veileder: Kaja Borthen
Juni 2021

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Kunnskap for en bedre verden

Innhold

1. Innledning.....	3
1.2. Motivasjon for oppgaven og problemstilling	4
1.3. læreboktekst og refleksjon.....	5
2. Begrepsavklaring	5
2.1. Pragmatiske partikler	5
3. Metode.....	7
3.1 Om korpustekstene	7
3.2 Om korpusundersøkelsen	7
3.3 Frekvensen av bare og kun i korpus	8
4. Bare	8
4.1 Bare som fokusadverb – restriktiv og nedgraderende funksjon	8
4.2 Bare som demper	11
4.3 Bare som forsterker.....	14
4.5 Bare som sitatmarkør.....	16
4.6 Antall forekomster av funksjonene i korpus	17
4.7 Oppsummering av bare.....	17
5. Kun.....	17
5.1 Tidligere redegjørelser av kun.....	18
5.2 Forekomsten av funksjonene av <i>kun</i>	18
5.3 Konklusjon	20
6. Pragmatiske partikler i andrespråkstekster	21
7. Lærebokstekst og metakommentar	21
7.1 Læreboktekst.....	21
7.2 Kommentar til lærebokteksten	26
8. Avslutning	26
Litteratur.....	28
Vedlegg A – kun - Big-brother-korpuset.....	29
Vedlegg B - Oslokorpuset	32
Vedlegg C – kun - NoTa.....	35
Vedlegg D – bare – Big-Brother-korpuset	37
Vedlegg E – Bare – Oslokorpuset	40
Vedlegg F – bare – NoTa.....	44

1. Innledning

I denne bacheloroppgaven skal jeg undersøke betydningen og funksjonene av ordene bare og kun. Først og fremst kan man stille seg spørsmålet om hva som er forskjellen mellom disse to, og et annet spørsmål er hva de faktisk betyr. Selv om dette er ord som vi både bruker og møter ofte, har vi med norsk som morsmål ikke nødvendigvis begrep for å forklare dette hvis noen spør. I setningene under viser jeg minimale par hvor jeg bruker bare og kun i den ene setninga, og uten disse ordene i den andre, og vi kan igjen spørre oss – hva er det bare og kun tilfører setningene?

- (1) a. Jeg har **kun** tre epler.
b. Jeg har tre epler
- (2) a. **Bare** bli med!
b. Bli med!

Svaret er flertydig da både bare og kun kan tolkes på flere måter. I setning (1) kan vi bytte ut kun med bare uten at det meningsinnholdet endres, men vi kan ikke bytte ut bare med kun i setning (2). Tross den tilsynelatende likheten som man kanskje tenker at disse ordene er, har bare flere funksjoner. I setning (1) kan man tolke det slik at taler ikke har mer enn tre epler, noe som kan være sant eller usant. Men det kan også tolkes at taler tenker at antallet er lavt, og om dette er sant eller ikke avhenger av øyet som ser. Kun vil altså kunne berike ytringen på flere ulike måter.

Også i setning (2) kan tolkes på flere måter. På den ene siden kan man tolke det slik at taler ønsker at samtalepartnerneren skal bli med. På den andre siden kan det hende at taler snakker til noen som er forbeholden mot å bli med, og taler uttrykker at det ikke er farlig å bli med. Med dette eksempelet ser vi at bare, paradoksalt nok, kan fungere som en forsterker og demper.

Noe av funksjonene til bare og kun er som pragmatiske partikler – en ordklasse som gjerne har en komplisert betydning og som kan ha flere ulike funksjoner. Forekomsten og tolkningen av slike typer ord i reelle samtalesituasjoner, tross de ulike funksjonene, er gjerne noe som er intuitivt for morsmålsbrukeren. For andrespråksinnlærere er ikke disse ordene like intuitiv å tilegne seg i det nye språket. Det kan derfor være nødvendig å bygge opp kunnskap om slike ord og undervise om dem. Derfor skal jeg undersøke nærmere hvilke bruksmåter disse ordene kan ha. Problemstillingen i denne oppgaven er dermed å undersøke hvordan bare og kun brukes, og hvordan denne kunnskapen kan videreføres til en mer lettfattelig læreboktekst.

1.1. Verdien av kompetanse om pragmatiske partikler

Verdien av å ha kunnskap om pragmatiske partikler, er ulik for ulike grupper. I avsnittene under reflekterer jeg over verdien det har for morsmålsbrukeren, andrespråksinnlæreren og undervisere i norsk for minoritetspråklige.

For morsmålsbrukere er det som nevnt intuitivt å produsere de pragmatiske partiklene i norsk og i dialekter. Morsmålsbrukere har gjerne tilegnet seg evnen til å bruke disse ordene fra barnsalder, og har ikke trengt å lære om bruken eller tilegne seg evnen gjennom en systematisk opplæring. Forklaringen bak bruken er heller ikke noe som kommer intuitivt. At en morsmålsbruker har kompetanse om pragmatiske partikler kan ha en verdi ved at man får mer kompetanse til å vite mer om sitt eget språk, hvordan man kommuniserer det man tenker og hvorfor man misforståelser kan oppstå.

For andrespråksbrukeren er det ikke en selvfølge at man kan så mye om denne typen ord, at man selv bruker det, eller at man har like lett å tolke den intenderte meningen. For å tilpasse seg og å forstå det norske språksamfunnet, er det dermed i større grad en nødvendighet at andrespråksinnlæreren lærer seg om og tilegner seg pragmatiske partikler over tid. Som vi skal se er dette en type ord der meningen kan variere på grunn av kontekst. Det er derfor ikke en type ord som like lett lar seg oversette, og det kan derfor være større risiko for feilbruk.

For undervisere av andrespråksinnlærere vil også kompetanse, og en større evne til å tenke kritisk gjennom formell kompetanse, være kritisk for å formidle kunnskapen. Det finnes forskning, og det blir skrevet om pragmatiske partikler. Det er imidlertid fordelaktig at det finnes tekster som er lettere tilgjengelig enn det akademiske artikler er, som kan veilede lærere til å utforme en strategisk plan for implisitt og eksplisitt undervisning av pragmatiske partikler.

1.2. Motivasjon for oppgaven og problemstilling

Som nevnt deler *kun* noen av funksjonene som *bare* har, men *kun* er ikke et ord som har blitt forsket på og vi mangler derfor gode beskrivelser i ordbøker og i læreboktekster - både betydning og hvordan det skiller seg fra *bare*.

Bare er et ord som er svært frekvent, og derfor er det muligens et ord som andrespråksinnlærere trolig blir mye utsatt for. Utsettelse av ordet er ikke nødvendigvis en forutsetning for at innlæreren tilegner seg forståelse for betydning eller bruk, men én av funksjonene av *bare* er nok noe innlærere lærer tidlig. Det at *bare* er frekvent og at det er et ord en

har kjennskap til kan tale for at det er et ord som man kan starte med når man skal introdusere en klasse i norskopplæring for pragmatiske partikler.

Jeg skal dermed undersøke disse to ordene med denne problemstillingen: Hvilke bruksmåter har *bare* og *kun*? Kunnskapen om disse ordene skal jeg bruke til å presentere et forslag for en læreboktekst om *bare* og *kun*. Jeg skal videre kommentere teksten og de valgene jeg har tatt, og bruke dette til å reflektere over hvordan denne teksten kan implementeres inn i norskopplæring.

1.3. læreboktekst og refleksjon

I lærebokteksten om *bare* og *kun* retter jeg meg først og fremst til undervisere. Målet er en tekst som kan bli plassert inn i et kapittel av en bok om norsk som andrespråk, eller en del av lærerveiledningen til et lærebokverk.

Teksten skal gi en beskrivelse av bruksmåtene til de pragmatiske partiklene slik at en lærer kan få informasjon om de pragmatiske partiklene før undervisning. Språket skal være lettfattelig i forstand av at en elev på høyere nivå vil ha mulighet til å forstå det.

Som nevnt er andrespråksinnlærere en heterogengruppe, og jeg avgrenser derfor teksten til å henvende seg til lærere som underviser voksne innlærere på spor 3 på B1/B2-nivå. Dette er et ferdighetsnivå fra Det Felles Europeiske Rammeverket for Språk. På B2-nivå er språkbrukeren beskrevet som selvstendig og “[...] kan bruke språket så flytende og spontant at samtalar med morsmålsbrukarar ikkje byr på særlege problem” (Utdanningsdirektoratet, 2011, s. 35).

2. Begrepsavklaring

I denne seksjonen skal jeg avklare ulike sider av som overordnet kan beskrive *bare* og *kun*: pragmatiske partikler, sannhetsfunksjonalisme og adverb. Jeg skal i siste underseksjon undersøke tidligere forskning om bruk av pragmatiske partikler hos andrespråksbrukere.

2.1. Pragmatiske partikler

Denne oppgaven skal blant annet behandle “bare” og “kun” som pragmatiske partikler.

Borthen (2018) definerer pragmatiske partikler slik:

[P]ragmatiske partikler [er] leksikalske pragmatiske markører som har som funksjon å si noe om hvordan samtaledeltakerne forholder seg (eller er forventet å forholde seg) til det grunnleggende proposisjonelle innholdet i ytringen, eller hvordan det proposisjonelle

innholdet relaterer seg til de antagelsene samtaledeltakerne har (eller antas å ha) om verden (Borthen, 2018, S.227)

Andre eksempler på pragmatiske partikler i bokmål er *jo*, *nok*, trykklett *visst* og etterstilt *da* (se Borthen (2018) for en lengre liste av pragmatiske partikler og henvisning til forskningsartikler på de ulike partiklene). I dialekter kan vi finne andre partikler som for eksempel det trønderske *sjø*, og det bergenske *sant*. Det er varierende med hvilke partikler som er tillatt i normert skriftspråk og om de er beskrevet i ordbøker, mye av bruken er knyttet til det muntlige hverdagspråket.

“Et interessant særtrekk ved norske pragmatiske partikler er at mange av dem kan opptre i flere ulike posisjoner i setningen [...]” (Borthen, 2018, s. 236). Dette er også et særtrekk for *bare*. I eksempel (3) kan du se hvordan *bare*, med samme pragmatiske funksjon, kan opptre ulike plasser i setninga.

- (3) a. Jeg går **bare** ut, jeg
b. Jeg **bare** går ut
b. Jeg går ut, **bare**
c. **Bare** går ut, jeg

Eksemplene over er ikke autentiske forekomster av *bare*, men er ment for å illustrere hvordan pragmatiske partikler kan være foranstilt, midstilt og etterstilt. Ikke minst er denne forekomsten særlig forbundet med muntlige ytringer.

I eksemplene vil ikke *bare* endre det proposisjonelle innholdet - påstanden om at taleren skal gå ut. Ordene *jeg*, *går* og *ut* er innholdsord som en tolker ut ifra begrepsmessig tolkning. Semantikken til *bare* vil i dette eksempelet være prosedural. “Prosedurale betydningselementer kan [blant annet] legge føringer på hvordan en avsenders holdning til proposisjonen som uttrykkes skal tolkes” (Falkum & Kjøl, 2014, s. 188). På den ene siden vil man ha et proposisjonelt innhold om at taleren skal gå ut som enten kan være sann eller usann – om man fjerner den pragmatiske partikkelen fra ytringen vil ikke påstanden nødvendigvis endres. På den andre siden bidrar *bare* til et prosessuelt innhold som samtalepartneren kan tolke den intenderte meningen ut ifra den konteksten ytringen befinner seg i.

Både *bare* og *kun* kan bidra til prosessuelt innhold, og det på ulike måter, men begge ordene kan også opptre i en betydning som er konseptuelt. Det vil da være en del av det grunnleggende proposisjonelle innholdet ved at det fungerer som et sannhetsfunksjonelt ord -

påstanden endres om et sannhetsfunksjonelt ord og tolkningen av ordet er ikke kontekstavhengig. Som pragmatisk partikkel vil det ikke endre påstanden, men det vil gi en kontekstavhengig mening.

3. Metode

I korpusundersøkelsen har jeg søkt etter ordet *bare* og *kun* i tre ulike korpus: avisartikler i NoTa-korpuset, Big-Brother-korpuset og Oslokorpuset. Dette er tre ulike elektroniske tekstkorpus som gir muligheten til å søke opp ord i autentiske tekster og samtaler. For søk av pragmatiske partikler er det gjennom korpusundersøkelser mulig å søke opp et ord og finne alle forekomster av ordet.

3.1 Om korpustekstene

Big-brother-korpuset er et talekorpus som inneholder tekst, lyd og video av det som er sagt i løpet av den første sesongen av tv-serien Big-Brother fra 2001. Deltakerne er av begge kjønn, aldersspennet 23-26 år og snakker ulike dialekter (jf. Big-Brother-korpuset, Tekstlaboratoriet, UiO). I tekstene som finnes i dette korpuset vil vi finne sporadiske ytringer i en kontekst hvor det er flere deltakere og aktiviteter og mennesker som danner nye relasjoner over tid.

I NoTa-korpuset finner vi tekst som består av intervjuer og samtaler som er samlet inn i 2004-2006. De 166 informantene i korpuset er i ulik alder og kjønn, men de alle er født og oppvokst i Oslo. (jf. NoTa-korpuset, Tekstlaboratoriet, UiO).. Relasjonene mellom samtalepartnerne i dette talekorpuset kan variere, og samtalene befinner seg i et rom med en intervjuer uten aktivitet utenom samtalene.

Oslo-korpuset er en samling av skriftlige tekster. Den delen jeg har benyttet meg av er av avisartikler fra Adressavisa i 1996.

3.2 Om korpusundersøkelsen

Korpusundersøkelse gir mulighet til å se autentiske forekomster av ord - i skrift og tale ved å bruke flere korpus. Dette gir tilgang til større mengder data, og jeg har vurdert bruksmåtene til *bare* og *kun* gjennom tidligere redegjørelser fra forskning og ordbokoppdrag. Jeg har undersøkt de 40 første forekomstene av begge ordene fra alle korpusene, men i noen korpus er forekomsten mindre. Eksempler fra korpusundersøkelsen som jeg bruker i teksten er referert til vedleggene med annotasjon hvor hver forekomst av *bare* og *kun* har en unik kode.

3.3 Frekvensen av bare og kun i korpus

I tabellene under har jeg regnet ut hvor høy frekvens *bare* og *kun* har per 100.000 ord.

Frekvensen av *kun* i korpus

	Antall treff av kun	Antall ord totalt	Antall treff av kun per 100.000 ord
Big-Brother	40	440354	9,1
Oslo-korpuset	53	721782	7,3
NoTa - oslodelen	39	957063	4,1
Totalt	132	2119199	6,2

Frekvensen av *bare* i korpus

	Antall treff av kun	Antall ord totalt	Antall treff av kun per 100.000 ord
Big-Brother	3059	440354	694,6
Oslo-korpuset	1096	721782	151,8
NoTa - oslodelen	4729	957063	494,1
Totalt	8884	2119199	419,2

4. Bare

I denne seksjonen skal jeg beskrive *bare* som sannhetsfunksjonelt fokusadverb og som pragmatisk partikkel gjennom noe av den tidligere forskningen om *bare* som pragmatisk partikkel. Underseksjonene vil beskrive ulike pragmatiske funksjoner og eksempler som er brukt i de akademiske artiklene. I tillegg vil jeg i noen tilfeller inkludere en ytterligere kommentar til eksemplene, og inkludere eksempler fra mitt eget korpusøk for å tydeliggjøre hvordan eksemplene kan tolkes pragmatisk og hvordan de eventuelt er tvetydige.

4.1 Bare som fokusadverb – restriktiv og nedgraderende funksjon

Som jeg har vist til tidligere kan *bare* være foranstilt, midstilt eller etterstilt. De ulike funksjonene kan være med på å bestemme hvor det vil være grammatisk å sette den pragmatiske partikkelen. I de neste underseksjonene vil *bare* være et setningsadverbial eller et etterstilt ledd av ytringa som ikke er syntaktisk en del av setninga. I denne underseksjonen skal jeg undersøke den restriktive og den nedgraderende funksjonen som fungerer syntaktisk som et fokusadverbial.

Fokuserende adverb har meir kompliserte reglar for plassering enn adverbial elles. Årsaka er at slike adverb kan stå på ulike nivå i setninga (Faarlund, Lie & Vaanebo, 1997, s. 915)

Som fokusadverb kan bare bli plassert i setningsadverbialets kanoniske posisjon, men det kan også ha syntaktisk funksjon som spesifikator til flere ulike syntaktiske konstituenten.

Fokusadverbet har altså en nokså fri plassering, og det har evne til å fokusere på det som er i fokus i setninga.

(4) Vi spiller bare basket med ungdommene (BO13)

I eksempel (4) kan *bare* fokusere på ulike konstituenten: basket eller ungdommene. Det kan være tvetydig og fonologiske mønstre og syntaktiske konstruksjoner kan støtte opp til å markere hvilket ledd som er i fokus. Eksempelvis kan man legge trykk på det leddet som blir modifisert av fokusadverbet.

Som fokusadverb kan det ha to funksjoner, restriktiv og nedgraderende. Betydningen av disse to kan begge beskrives med mønsteret “bare betyr x og ikke mer (enn x)” (Lie, 1979, s. 41). Det som skiller disse to er sannhetsfunksjonalisme. Den restriktive funksjonen er sannhetsfunksjonelt og vil bety *ikke mer* om noe som er utelukkende. I eksempel (4) vil påstanden være sann om “vi” spiller sammen en gruppe som består utelukkende av ungdommer, men usann om de ikke gjør det.

Den nedgraderende funksjonen er ikke-sannhetsfunksjonell. Lie (1979) beskriver den nedgraderende funksjonen i et forsøk på å beskrive en sammenfattet semantikk til *bare*. Dette gjør han med hensyn til syntaktisk plassering etter seksjoner i artikkelen som beskriver hvordan *bare* kan ha ulike syntaktiske bruksmåter i setninga. Med hensyn til disse bruksmåtene, konkluderer han at “[b]are understreker alltid at vi befinner oss relativt langt nede på en skala, kvantitativ eller kvalitativ” (Lie, 1979, s. 44).

(5) Jeg fikk bare to kroner

(6) Jeg er bare student

Setning (1) og (2) er blant flere eksempler i Lie (1979). (1) er et eksempel hvor “bare” indikerer at “to kroner” er noe som er lavt på en kvantitativ skala. Dette er altså kvantitativt i den forstand at antall er en målbar enhet. Implikaturen av eksempelsetninga er for Lie (1979) slik “Jeg fikk ikke mer enn to kroner, noe som er et lavt antall”. Det grunnleggende proposisjonelle innholdet er at taleren fikk to kroner, og *bare* som nedgraderende funksjon bidrar til en prosedural tolkning om at taleren synes at det er lavt. *Bare* er derfor en pragmatisk partikkel som ikke bidrar til å si noe som er sant eller

usann, men beriker ytringen til å gi et signal om hvordan taleren forholder seg til det saksforholdet som blir presentert.

Bruken av *bare* i eksempelsetninga (2) er et eksempel hvor “bare” indikerer at student er noe som er lavt på en kvalitativ skala. Dette er altså kvalitativt i den forstand at størrelsen ikke direkte er målbar, men kan bli forstått som noe som er lavt på en skala med en antagelse om hva slags verdi størrelsen har (eller kan antas å ha) i en kollektiv oppfatning. Implikaturen kan være ulik i dette eksempelet ut ifra hva den kvalitative størrelsen blir vurdert opp mot. *Student* kan eksempelvis bli vurdert som lavt på skala på hvem som er av større betydning på en sosial rangstige. Slik Lie (1979) foreslår er student av lav betydelighet i forhold til en lektor, popsanger og konge (s.42). Student kan også rangeres som lavt i forhold til autoritet sammenlignet med en akademisk ansatt eller en stortingspolitiker. Tolkning av kvalitativ nedgradering er derfor kanskje i større grad avhengig av kontekst for at samtaledeltakere skal forstå hverandre. En kvalitativ nedgradering er muligens i større grad utsatt for tvetydighet enn kvantitativ nedgradering, og den pragmatiske tolkningen blir dermed mer avhengig av kontekst for at samtaledeltakere skal forstå hverandre.

Noen setninger som inneholder *bare* vil kunne bli lest som både restriktiv og nedgraderende. Setning (1) er ikke en slik setning, og det er vanskelig å forstå dette som restriktiv. I setning (2) kan *bare* bli oppfattet som restriktiv så vel som restriktiv avhengig av kontekst.

Eksemplene under viser ytringer som kan bli tolket restriktivt.

- (7) - Har du en jobb ved siden av studiet?
- Jeg er bare student.
- (8) Jeg har bare tre kroner.
- (9) - Hva har du råd til å kjøpe på butikken?
- Jeg har bare to kroner.

I (7) finner vi at ytringen “jeg er bare student” kan bli forstått at man er utelukkende student, og at personen ikke gjør andre ting enn å være student. I (8) ser vi at det proposisjonelle innholdet har blitt endret fra (1) ved at verbet “fikk” har blitt byttet ut med “har”. Dette er en setning som kan bli tolket som restriktiv og nedgraderende. Slik som (1) vil man fortsatt samtaledeltakerne ha en antakelse om at to kroner er lavt. I setning (9) blir man tvunget gjennom kontekst til å tolke at man har utelukkende to kroner. Implikaturen i (9) er dermed at jeg-et ikke har råd til å kjøpe noe som er dyrere enn to kroner.

Som restriktivt og nedgraderende fokusadverbial, vil *bare* kunne modifisere ulike konstituenten. I eksempelet under presenterer jeg autentiske eksempler hvor ulike konstituenten blir modifisert: verbfrase (10), adjektivfrase (11), adverbfrase (12), preposisjonsfrase (13) og nominalfrase (14).

- (10) Resten er nasjonale øvelser som bare finnes i Norge (BO2)
- (11) Vi har spilt jevnt med mange lag, og jeg tror det bare er små endringer som skal til (BO4)
- (12) Det klarte vi, men treffprosenten var bare så alt for lav (BO5)
- (13) Bare i Kina ligger tallet over 80 millioner (BO9)
- (14) Jeg foreslår at hopperens vekt – og ikke bare kroppslengden – skal telle når skilengden skal vurderes. (BO29)

4.2 Bare som demper

Som nevnt er pragmatiske partikler ikke-sannhetsfunksjonelle og har en prosedural mening. “I norsk faglitteratur er det vanligvis to klassifiseringer som brukes i beskrivelser av pragmatiske partikler” (Horbowicz & Janik, 2018, s.456). De to klassifiseringene er forsterkere og dempere, og som pragmatisk partikkel kan *bare* være både en forsterker og demper.

[D]en dempende funksjonen [av *bare* er] assosiert med å redusere på et symbolsk plan det man pålegger den andre, og dermed minimaliserer ansiktstrusselen. (Opsahl & Svennevig, 2012, s. 37)

- (15) Så kunne du bare sagt # jeg ? # nei # (BBB8)
- (16) Bare ta den oppi der først skal jeg henge et par _lydmalende ord_ i n jeg (BBB26)
- (17) Bare si et navn (BBB32)

I eksemplene over ser vi forekomsten av *bare* som demper i autentiske ytringer med direktiv språkhandling hvor taleren pålegger samtalepartneren å gjøre noe. Her modifiserer *bare* den verbhandlingen som mottakeren blir bedt om å utføre, både i deklorative setninger (15) og imperative setninger (16 og 17).

Demperfunksjonen kan bli forbundet til den nedgraderende funksjonen (Opsahl & Svennevig, 2012, s.40). Handlingen som samtalepartneren blir bedt om å gjøre blir redusert, og man kan

tolke det slik at taleren anser handlingen som noe som er av lite betydelighet. “en annen dempingsstrategi er å redusere betydningen for en selv av det man ber om” (Opsahl & Svennevig, 2012, s.37) slik som i eksemplene 18 og 19. I slike sammenhenger er det en “konvensjonell indirekte språkhandling basert på en respektstrategi (negativ høflighet)” (Opsahl & Svennevig, 2012, s. 38).

(18) Jeg **bare** lurte om dere tror jeg er sånn skikkelig følelsesløs (Big-Brother-korpuset i Opsahl & svennevig, 2012, s.37)

(19) (Taleren har hengt opp damebilder på veggen)

Bare tenkte vi kunne ha det, ha det oppe jeg, som inspiration (Big-Brother-korpuset i Opsahl & svennevig, 2012, s.37)

“En tredje sammenheng hvor *bare* ofte brukes som demper, er når man angir hindringer for å imøtekomme andres anmodninger, ønsker og krav” (Opsahl & Svennevig, 2012, s. 38). I denne sammenhengen blir altså handlingen taleren selv gjør formidlet som noe som ikke går imot samtalepartnerens ønsker og krav. I (20) blir betydeligheten av handlingen som taleren gjør redusert da samtalepartneren har poengtert stillheten og dermed et ønske om å kunne ha en samtale.

(20) Jeg **bare** tenker (BBB19)

Bare kan også bli brukt i kommisive handlinger hvor taler forplikter seg til å gjøre noe (Opsahl & Svennevig, 2012, s.39). I denne sammenhengen “brukes demperen for å redusere betydningen av en potensiell hindring” (Opsahl & Svennevig, 2012, s.39. Eksemplene (21) og (22) viser kommisiv språkhandling som ikke er fra korpussøk. I slike ytringer forhindrer at samtalepartnere skal tenke at handlingen som taleren skal utføre er imot samtalepartnerens interesse. I slike situasjoner kan *bare* også inkludere en høflighetsstrategi, men i eksempel (23) ser vi at dette ikke nødvendigvis stemmer i alle forekomstene av demperen i kommisive ytringer.

(21) Jeg bare går ut en tur, jeg

(22) Jeg bare setter meg ned her

(23) Ja, nå må jeg begynne å tenke oå å vekke Lars da, jeg skal bare ta også skylle de klærne og litt sånn lissom, (Big-Brother-korpuset i Opsahl & Svennevig, 2012, s.39)

Opsahl & Svennevig (2012) viser også til eksempler av *bare* hvor det er en dempende partikkel i konstative språkhandlinger:

(24) (til båndopptakeren om klassekamerat av pakistansk opprinnelse)

Per: **Bare** som opplysning, = rekrutt: fjorten: er ikke norsk,

Ram: [(latter)

Even: [(latter) var –n frekk,

Per: det var **bare** en opplysning (Drange & Haasund (2001) i Opsahl & Svennevig, 2012)

I (24) er ytringen et konstativ språkhandling, og *bare* blir i en slik forekomst brukt for å ufarliggjøre det som kan oppleves som kontroversielt eller sensitivt (Opsahl & Svennevig, 2012, s.37). Opsahl & Svennevig skriver dette om (24):

I dette eksempelet blir noe framsatt som en påstand, men det blir rammet inn av en innledende setning eller frase som kvalifiserer det som noe man *bare* sier eller opplyser om. Det som blir påstått, er potensielt sensitiv eller kontroversielt, fordi det tar opp et tabuisert emne som etnisk bakgrunn. (s.39)

I dette eksempelet er det riktignok ikke verbet som blir modifisert slik vi har sett i de kan si andre eksemplene for den dempende funksjonen. Her er det altså ikke en verbhandling som blir redusert, men det som reduserer er betydningen av handlingen av å ytre noe som er potensielt provoserende. Dog kan man stille seg kritisk til om *bare* er en demper i slike sammenhenger, eller om det har en nedgraderende funksjon. Som vi skal se senere er den nedgraderende funksjonen noe som både *bare* og *kun*, og i eksempel (24) kan man substituere *bare* med *kun* uten at det nødvendigvis endrer mening eller effekt. Man kan da foreslå at *bare* kan ha en nedgraderende funksjon som har en dempende effekt som reduserer betydeligheten av en nominalfrase. I eksempel (24) blir det som er et potensielt kontroversielt tema redusert, og i det introspektive eksempelet under reduserer *bare* betydningen av noe som virker truende for samtalepartneren.

(25) (En voksen og et barn ser på film, og de ser en scene som barnet opplever som skremmende)

Den voksne: Det er bare på film - det er ikke på ekte

Som en dempende pragmatisk partikkel har vi altså sett at *bare kan* bli brukt for å redusere betydeligheten av en verbhandling i direktive og konstative språkhandlinger. Dette er gjerne intendert til å ha en effekt på samtalemottakeren for å redusere trusselen

verbhandlingen har for samtalepartnerens interesser, og det kan være intendert som en høflighetsstrategi. Syntaktisk vil den pragmatiske partikkel opptre som setningsadverbial hvor det kan stå til høyre eller venstre til verbet. Det kan også bli foranstilt som vi gjerne ser i imperativsetningene, men det er ingen autentiske eksempler i korpusundersøkelsen som viser *bare* i etterstilt posisjon. I eksemplene under har jeg etterstilt *bare* fra eksempler jeg tidligere har gitt – i disse kan man etterstille *bare* uten at det mister sin pragmatiske mening.

(26) Si et navn, *bare*

(27) Jeg lurte om dere tror jeg er sånn skikkelig følelsesløs, *bare*

(28) Jeg setter meg ned her, *bare*

4.3 Bare som forsterker

En forsterkende markør kan forklares som noe som gjør at ytringen eller en del av ytringen blir aksentuert. I fonologien kan trykk gjøre at man vier mer oppmerksomheten til den delen av ytringen som er mer markert. Som en forsterkende pragmatisk partikkel, altså et leksem, vil *bare* utrykke et forhold mellom taler og saksforholdet som presenteres. Det er gjerne talers intensjon som blir forsterket, og *bare* indikerer at mottaker skal være oppmerksom på talerens forhold til ytringens innhold. Opsahl & Svennevig (2012) skiller mellom tre ulike forsterke: forsterker av deontisk modalitet, forsterker i evalueringer og forsterker i narrative framstillinger.

Bare som forsterker av deontisk modalitet

Som forsterker av deontisk modalitet har *bare* funksjonen å gi forsterke uttrykket av talerens ønske eller vilje. “[...] [Dette] gir som effekt en enfatisk oppfordring eller et insisterende tilbud” (Opsahl & Svennevig, 2012, s. 40). Dette kan forekomme i konstativer som i (29) og direktiver som i (30) og (31).

(29) det hadde vært jævla kult **bare** tatt tak i de og båret de (BBB3)

(30) Kan ikke du bare dra deg til helvete (BBB20)

(31) Det er bare komme til meg hvis du fryser (BBB37)

I de samme språkhandlingene kan *bare* bli brukt som demper. I (29) snakker taler om en hypotetisk hendelse hvor taler kunne tenkt seg å bære to personer, partikkelen indikerer at dette er en villighet til taleren og at det er en overdrivelse. I (29) er det mulig å tolke *bare* som

en nøytral forsterker som viser at det fra talers side er ønskelig at mottaker gjør det som blir sagt. I (30) og (31) er ikke forsterkeren nøytral, men en hyperbolsk forsterker i oppfordring (31) og tilbud (31).

Det kan være vanskelig å skille demperen i direktiv språkhandling og forsterkeren av deontisk modalitet. Rent begrepsmessig vil demperen dempe betydningen av den handlingen som taler ber samtalepartneren å utføre, mens forsterkeren vil forsterke talerens ønske eller vilje til saksforholdet. Syntaktisk vil også disse to pragmatiske funksjonene ha lik plassering i setninga, foruten om at vi ikke kan etterstille forsterkeren. Ifølge Opsahl & Svennevig (2012) vil det være et fonologisk skille. “Demperen *bare* blir, i likhet med pragmatiske partikler flest, normalt ikke betont, men forsterkeren *bare* opptrer relativt ofte med trykk” (Opsahl & Svennevig, 2012, s. 42). Eksempel (32) kan i utgangspunktet være tvetydig.

(32) **bare** hopp inn du Rebekka (BBB1)

Rebekka blir bedt om å hoppe inn i dusjen av en mannlig samtalepartner, og det er flere menn i rommet. Sett ut fra en annen kontekst enn det utspiller seg, kunne setninga være et tilbud om at Rebekka skal kle av seg foran de mannlige meddeltakerne i realityserien. *Bare* ville i så tilfelle vært en demper som reduserer verbhandlingen. I situasjonen hvor denne ytringen faktisk utspiller seg har flere stått opp og deltakerne skal komme seg videre til neste gjøremål. På denne måten uttrykker *bare* en deontisk modalitet, samt at det er en nøytral forsterkning og viser at det er talerens vilje at Rebekka kan gå inn i dusjen ettersom taleren selv er ferdig. Dette gjelder de også de andre eksemplene over, og viser at den prosedurale meningen er kontekstavhengig.

Bare som forsterker i evalueringer

Når bare fungerer som en forsterker i evalueringer forsterker taleren et uttrykk om hvordan hen vurderer en entitet eller en handling. Ifølge Opsahl & Svennevig (2012) vil *bare* med denne funksjonen fungere som et fokusadverbial som modifierer adjektivfraser og verbfraser. Denne forsterkende funksjonen vil altså forsterke talerens vurdering av en egenskap til subjektet.

Denne typen forekomst kan bli forstått som et restriktivt fokusadverb – at subjektet utelukkende er den vurderte egenskapen. Effekten av dette er at det restriktive er en hyperbole for å forsterke vurderingen og altså markere at det er taleren som vurderer det slik.

- (33) Jeg blir forkjøla bare av ingenting (BBB39)
- (34) Ja han er bare så koselig vet du (UNO-korpuset i Opsahl & Svennevig, 2012, s. 42)
- (35) Dem bare ruler (UNO-korpuset i Opsahl & Svennevig, 2012, s. 42)

Bare som forsterker i narrative ytringer

Som forsterker i narrative ytringer har *bare* likheter til forsterkeren i evalueringer. I narrative ytringer er det derimot ikke talerens vurdering som forsterkes, men en eller flere hendelser som taleren forteller om og som får dramatisk effekt *bare*. “Ordet bidrar til å konstituere et dramatisk forløp, eller forsterke en eller annen form for dramatisk effekt” (Opsahl & Svennevig, 2012, s. 43). Det dramatiske i slike ytringer kan ofte være en vurdering fra taler, men *bare* kan også konstitueres i narrative ytringer når det dramatiske elementet blir forstått slik av en felles forståelse for taler og mottaker. Effekten kan være at noe skjer fort eller plutselig, som i (36), eller er uventet som i (37) og (38).

- (36) Kameraet filmer også **bare** _lydmalende ord_ snur n helt ok andre veien (BBB16)
- (37) Ja # også kom jeg **bare** inn også var det ingen som lå i senga # det er alltid jævlig kult (BBB28)
- (38) Og du fikk deg kjæreste # eller at du ikke fikk det eller at du **bare** drakk litt mye en kveld ## og en annen jente hadde drukket mye en kveld (BBB15)

4.5 Bare som sitatmarkør

Vi har sett at *bare* kan fungere som et fokusadverb og pragmatisk partikkel med flere funksjoner. *Bare* kan også bli brukt som sitatmarkør hvor det markerer direkte tale fra det en annen person eller en selv har sagt tidligere eller hypotetisk. Som sitatmarkør kan *bare* bli assosiert med forsterkerfunksjonen. “De fleste anføringsordene i materialet kan assosieres med *bares* forsterkerfunksjon i og med at det er snakk om dramatiske hendelser og følelsesladde replikker” Opsahl & Svennevig, 2012, s. 45).

- (39) Ikke gjør hun masse gjerne ting og alt sammen men **bare** all_right det (BBB4)
- (40) Det var så l- så langt i fra at jeg vekte deg og **bare** kan jeg sove her(BBB36)

4.6 Antall forekomster av funksjonene i korpus

	restriktiv	nedgraderende	demper	forsterker	sitatmarkør
Big-Brother	8 (20%)	11 (27,5)	8 (20%)	15 (37,5%)	4 (10%)
Oslokorpuset	11 (27,5%)	25 (62,5%)	1 (2,5%)	3 (7,5%)	0 (0%)
NoTa - oslodelen	7 (17,5%)	21 (52,5%)	9 (22,5%)	1 (2,5%)	2 (5%)
Totalt	26 (22%)	57 (41 %)	18 (15%)	19 (16 %)	6 (5%)

4.7 Oppsummering av bare

I denne seksjonen har jeg undersøkt ulike funksjoner som *bare* kan brukes som. Som fokusadverb kan *bare* være sannhetsfunksjonell og ha en restriktiv funksjon, og ikke-sannhetsfunksjonell nedgraderende funksjon. *Bare* kan som pragmatisk partikkel både være en demper og forsterker i direktiver, kommisiver og konstativer. I tillegg kan det være en sitatmarkør som kan ha en forsterkende eller nøytral effekt.

Funksjonene kan forbindes til hverandre på ulike måter, og betydningen av *bare* i en ytring kan være tvetydig. Tolkningen vil ofte være kontekstavhengig, Vi kan heller ikke nødvendigvis skille den pragmatiske funksjonen av syntaktisk analyse, men den pragmatiske funksjonen kan styre hvor *bare* kan stå i setninga. Fonologisk vil også trykk bidra til hvordan man tolker *bare*.

5. Kun

I denne seksjonen skal jeg undersøke funksjonene av *kun*. Som nevnt i innledningen, har ikke *kun* like mange bruksmåter slik som *bare* har. Det finnes ikke tidligere undersøkelser av *kun* i akademiske artikler. Jeg skal derfor foreta korpussøk for å finne autentiske eksempler på bruk av *kun*. I tillegg skal jeg sette opp eksempler på bruksmåtene som *bare* og *kun* har til felles.

5.1 Tidligere redegjørelser av kun

Som nevnt er det ikke tidligere gjort noen undersøkelser av ordet *kun*. Men det er riktignok redegjørelser for dette ordet i ordbøker. Redegjørelsen i bokmålsordboka er slik (jf.

Ordbok.uib.no, 31.05.2021):

Oppslagsord	Ordbokartikkel
kun	kun adv. (dansk av <i>ikkun</i> , av <i>ikke uden</i>) bare (I,1) <i>rimelige epler – kun kr 10 per kg / kun for ansatte</i>

Fra eksemplene som blir brukt i dette oppslaget har *kun* en kvantitativ nedgradering “kun 10kr” og en restriktiv funksjon “kun for ansatte”. Det blir i oppslaget referert til “bare (I,1)” og oppslaget ser ut følgende (jf. Ordbok.uib.no, 31.05.2021):

Oppslagsord	Ordbokartikkel
bare	II bare adv. (av <i>IV bar</i>) I ikke andre enn, ikke mer enn, kun; rett og slett <i>det er bare meg / det har bare vært noen dager siden / boka kostet bare 98 kr / han kan godt, han vil bare ikke</i>

5.2 Forekomsten av funksjonene av kun

Tabellen under viser summen av forekomsten av de ulike funksjonene til *kun* i de ulike korpusene. Fra Oslo-korpuset vil man finne flere treff på *kun* (se seksjon 3.3), jeg har utelukkende inkludert de 40 første treffene fra adresseavisa fra 1996. I Big-Brother-korpuset finner man et tilfelle hvor *kun* har blitt brukt flere ganger i en og samme ytring for å forsterke den restriktive funksjonen som *kun* har, dette er regnet ut som én forekomst. I NoTa finner vi en samtale hvor informanter diskuterer *bare* og *kun*, disse er ikke medregnet og markert som “omtale” i vedlegget.

	Totalt treff av kun	Restriktiv	Nedgraderende
Big Brother	37	27 (73%)	10 (27%)
Oslo-korpuset	40	29 (72,5%)	11 (27,5)
NoTa - oslodelen	35	33 (95%)	2 (5%)
sum	112	89 (79,5%)	23 (20,5%)

Eksempler med kun som restriktiv fokusadverbial

Som restriktivt fokusadverbial vil *kun* bli brukt for å utelukke det modifiserte leddet, slik som *bare*. Dette er den mest frekvente funksjonen i korpusundersøkelsen. (se seksjon 4.1 for nærmere redegjørelse av denne funksjonen i *bare*).

I det første eksempelet modifierer *kun* “å gifte meg en gang”, i betydningen at taleren *ikke* kommer til å gifte seg *mer enn* en gang.

I det andre eksempelet er det verbstrukturen “kan skje” som blir modifisert. Her kan man ikke bytte ut *kun* med *ikke mer enn*, men man vil tolke at muligheten for at pålegget vil utelukkende bli opprettet ved lovgivning.

I det tredje eksempelet blir “meg” modifisert i betydning av at det utelukkende taleren det er snakk om – *ikke andre enn* taleren.

- (41) da kommer jeg jeg kommer **kun** til å gifte meg en gang i livet og går det ikke med den ene gangen så kommer jeg aldri til å gjøre det igjen (KBB5)
- (42) Man kan ikke pålegge produsenten å innkode en rating I film og tv-serier. Det kan **kun** skje ved hjelp av påbud skapt av lovgivning (KO2)
- (43) ja det er meg # og **kun** meg (KN16)

Eksempler med kun som nedgraderende fokusadverbial

Den nedgraderende funksjonen er ikke like frekvent som den restriktive funksjonen. Som vi så med den nedgraderende funksjonen som *bare* har, vil også *kun* uttrykke at noe er kvalitativt og kvantitativt langt nede på en skala. I en nedgradering vil ikke den

pragmatiske partikkelen “ikke mer enn” i betydning av å utelukke, men “ikke mer enn” i betydning av at noe er av et lavt antall, eller lav betydning, ikke er tilstrekkelig eller ikke til forventning. (se seksjon 4.1 for nærmere redegjørelse av denne funksjonen i *bare*).

I eksemplene under ser vi forekomster av *kun* som kvantitativt nedgraderer nominalfraser med determinativer som representerer en mengde - “fem pakker, seksten elever, én gang”. Som kvantitativ nedgradering vil *kun* utrykke at noe er et lavt antall eller mengde, og man kan ut ifra dette tolke at det man snakker om ikke er tilstrekkelig eller er til forventning, som i eksempel 1 og 2. I eksempel tre blir det uttrykt at antallet av tidligere tap er lavt, og at det er av lite betydning.

(43) har du **kun** fått fem pakker ?(KBB15)

(44) godt der og e når dattera mi begynte på skolen på Løren hun òg da # så kom hun i klasse med to ## som jeg hadde gått i klasse med foreldra # til og da var av d- # og de var **kun** seksten elever i # første klasse (KN9)

(45) Nå ser Charlottenlunds håndballdamer lysere på tilværelsen.
I helgen vant de sesongens fjerde seier. Og det mot et Refstad-Veitvedt-lag som **kun** har tapt en gang tidligere i år. (KO18)

I eksemplene under ser vi forekomster av kvalitativ nedgradering, hvor det gjerne er betydeligheten av noe som blir redusert. i første eksempel blir verbhandlingen “å justere” modifisert, betydningen av dette blir redusert ved at det *ikke er mer* som skal til.

(46) du har ikke så mange feil du du er en åtter eller åtte # åtte pluss på skalaen så det er ikke mye feil der # det er **kun** å justere det litt her og der så er det bedre (KBB28)

5.3 Konklusjon

Jeg har i denne seksjonen sett på forekomsten av *kun* i tre ulike elektroniske korpus, et skriftkorpus av avisartikler og to ulike talekorpus. Ut ifra denne undersøkelsen har *kun* en restriktiv og en nedgraderende funksjon som kan være kvalitativ og kvantitativ.

Eksemplene viser også at det er ulike konstituenten som kan bli modifisert, og man kan anta at både den restriktive og den nedgraderende funksjonen fungerer på samme måte som *bare*. Ut ifra korpusundersøkelsen kan man anta at de er fullsynonyme i de funksjonene som begge ordene har til felles.

Det er ikke funnet forekomster hvor *kun* kan opptre som pragmatisk partikkel slik som *bare*, og i utgangspunktet kan det hende at andre korpus gjør det, men ved en

introspektiv undersøkelse kan ikke *bare* bli substituert med *kun* hvor det er en pragmatisk partikkel.

Frekvensen av *kun* er også svært liten i tale ut ifra de korpusundersøkelsene jeg har foretatt. Spesielt den nedgraderende funksjonen forekommer sjeldent, og særlig den kvalitative nedgraderingen, er representert i denne undersøkelsen. Det er dermed nødvendig med en større undersøkelse hvor man benytter flere korpus for å undersøke denne bruken mer nøye.

6. Pragmatiske partikler i andrespråkstekster

Horbowicz & Janik (2018) undersøker forekomsten av pragmatiske partikler i ASK-korpuset - et elektronisk tekstkorpus som består av tekster produsert av andrespråklige på ulike nivå. Undersøkelsen er en statistisk analyse over hvor ofte pragmatiske partikler oppstår i forhold grupper av andrespråklige med ulikt ferdighetsnivå, og i forhold til morsmålsbrukere. Andrespråksbrukerene som er undersøkt er tyske, polske og engelske morsmålsbrukere, og de pragmatiske partiklene som er inkludert i undersøkelsen er: *vel*, *nok*, *jo*, *visst*, *da* og *altså*.

Horbowicz & Janik (2018) svarer blant annet at opphold i Norge ikke øker bruken av de pragmatiske partiklene i tekstene, og at andrespråksbrukere bruker partikler betydelig mindre enn morsmålsbrukere (s. 467-468). Analysen kan også vise at det er “informantene på dette nivået [B2] bruker signifikant flere pragmatiske partikler enn informantene på lavere nivåer” (s.466).

7. Lærebokstekst og metakommentar

I denne seksjonen presenterer jeg et forslag til en læreboktekst som er ment som en lærerveiledning for undervisere av norsk som andrespråk. Jeg kommenterer også lærebokteksten for hvilke valg jeg har tatt.

7.1 Læreboktekst

Kun

Kun har to funksjoner – som restriktivt og nedgraderende adverb. Adverbet kan stå til ulike ordklasser. Det er verdt å merke seg at det kan bli plassert i frasen som den modifierer, men kan også bli plassert som setningsadverbial.

Restriktiv bruk

- (1) **Kun** tre elever møtte opp til prøven i dag.
- (2) Det er **kun** ansatte som har tilgang.
- (3) Du kan **kun** parkere her mellom 16-20.

I restriktiv bruk sier *kun* at det som man snakker om er utelukkende. Eksempel (1) viser at *kun* blir brukt for å utelukke at det er flere enn tre elever, og ofte vil *kun* bli brukt for å beskrive at det er en viss mengde eller antall (ikke mer enn, ikke flere enn). I (2) blir *kun* brukt for å utelukke grupper (ikke andre enn, ikke annet enn). *Kun* kan også modifisere verb, som i (3), og det vil utelukke muligheten eller tillatelsen for å utføre handlingen.

Synonymer til restriktiv bruk er: ikke mer/flere enn, ikke andre/annet enn, bare

Se tilsvarende bruk og eksempel i avsnittet om *bare*.

Nedgraderende bruk

- (4) **Kun** tre elever møtte opp til prøven i dag.
- (5) Fotballaget kommer til å vinne, de har **kun** tapt én gang tidligere.
- (6) Jeg er **kun** vikar, altså.

I nedgraderende bruk blir *kun* brukt for å utrykke at noe er lavt på en skala. Eksempel (4) forteller at det er et bestemt antall elever som har møtt opp, og *kun* utrykker at taler tenker at antallet er lavt. Dette er en kvantitativ bruk hvor man beskriver at det er en mengde eller størrelse som er lavt. I eksempel (6) er den nedgraderende bruken kvalitativ som gjør at det er betydeligheten som er lav – vikaren er lavere på skala enn en fast ansatt. (Se tilsvarende bruk og eksempel i avsnittet om *bare*).

Synonymer til i nedgraderende bruk er: ikke mer/flere enn, ikke andre/annet enn, bare

Se tilsvarende bruk og eksempel i avsnittet om *bare*.

Tvetydighet til restriktiv og nedgraderende

Ytringer med *kun* vil ofte være tvetydige – man kan tolke ytringene som både restriktiv og nedgraderende. I kontekst vil man kanskje lettere tolke ytringene slik de er intendert.

Eksempel:

(7) Det var **kun** tre elever møtte opp til prøven i dag. Resten må ta prøven neste uke.

(8) Det var jo **kun** tre elever som møtte opp til prøven i dag.

I setning xx vil man tolke *kun* som et restriktivt adverb – ikke mer enn, utelukkende, tre stykker møtte opp. Taler snakker videre om at de som ikke var én av de tre må ta prøven de ikke møtte opp til. I setning xx er det lagt til et *jo* for å uttrykke at taler er overasket over antallet, som hen tenker er lavt.

Bare

Bare er et ord som er svært frekvent i norsk, og som kan ha flere funksjoner. I avsnittene under blir de ulike funksjonene som *bare* kan ha beskrevet: restriktiv og nedgraderende adverb, demper, forsterker og sitatmarkør.

Restriktiv bruk

(9) Det er bare grønne epler i kurven

(10) Det jeg trenger finnes bare en plass i hele Norge

(11) Vi spiller bare basket mot ungdommer

I restriktiv bruk sier *bare* at det som man snakker om er utelukkende. Eksempel

(9) blir *bare* brukt for å utelukke at det finnes epler med en annen farge enn grønn (ikke mer enn, ikke flere enn). (10) viser at det taleren trenger finnes utelukkende på én plass (ikke andre enn, ikke annet enn). Setning (11) er tvetydig ved at *bare* kan utelukke at gruppen de spiller mot er utelukkende ungdommer (ikke andre enn, ikke annet enn). (11) kan også utelukke at de spiller noe annet enn basket, og trykket i den muntlige ytringen vil være med på å gi informasjon om hva som utelukkes.

Synonymer til *bare* i restriktiv bruk er: ikke mer/flere enn, ikke andre/annet enn, kun

Se tilsvarende bruk og eksempel i avsnittet om *kun*.

Nedgraderende bruk

(12) I Trondheim er det **bare** 200.000 innbyggere

(13) De har **bare** brukt noen dager på prosjektet

(14) Det er ikke farlig, det er **bare** på film

I nedgraderende bruk blir *kun* brukt for å utrykke at noe er lavt på en skala. Eksempel (12) forteller at det er et bestemt antall innbyggere, og *bare* utrykker at taler tenker at antallet er lavt. Dette er en kvantitativ bruk hvor man beskriver at det er en mengde eller størrelse som er lavt. I eksempel (14) er den nedgraderende bruken kvalitativ som gjør at det er betydeligheten som er lav – dette kan ha en dempende effekt (Se tilsvarende bruk og eksempel i avsnittet om *kun*).

Synonymer til nedgraderende bruk er: ikke mer/flere enn, ikke andre/annet enn, kun

Se tilsvarende bruk og eksempel i avsnittet om *kun*.

Demper

(15) Jeg går **bare** en tur ut, jeg.

(16) Jeg skal **bare** ut for å hente noe.

(17) Det er ikke så farlig, det er **bare** en film.

Bare kan ha en dempende funksjon som er nært koblet til den nedgraderende betydningen som *bare* kan ha. Dette adverbet reduserer betydeligheten til en handling eller ufarliggjør noe som kan være imot samtalepartnerens interesse. Dette er gjerne brukt som en høflighetsstrategi da det mildner budskapet i ytringen. Som regel er det betydningen av verbhandlinger som blir dempet når man ber noen om noe (15) eller lover samtalepartner om å gjøre noe (16). Setning (17) er det ikke en verbhandling som blir redusert, men en nominalfrase som blir nedgradert – dette kan ha en dempende effekt ved å ufarliggjøre noe som er skremmende eller provoserende.

Forsterker

Bare kan også ha en forsterkende effekt som kan være nært knyttet til den dempende funksjonen og den restriktive funksjoner. Forsterkeren kan fungere på flere måter.

(18) Bare gjør som jeg sier!

(19) Du bare må prøve dette!

(20) Bare bli med!

Forsterkeren kan forsterke talerens ønske eller vilje i ytringer som oppfordrer eller tilbyr mottakeren til å gjøre noe. I slike ytringer kan *bare* være en høflighetsstrategi og mildne opp budskapet ved at taleren uttrykker oppfordringen som et ønske. Det kan også bidra til å forsterke nødvendigheten om at samtalepartneren må gjøre slik taler ber om.

(21) Filmen var **bare** helt rå!

(22) De fikk vel ikke med seg noe av filmen, de satt **bare** og kysset hverandre!

Forsterkeren kan også uttrykke at taler vurderer en egenskap til subjektet i ytringen. Denne forsterkeren er nært knyttet opp til den restriktive funksjonen, men som forsterker har det gjerne en overdrivende effekt.

(23) Jeg satt langt om lenge for å øve, og plutselig **bare** satt det.

(24) Vi satt ute på balkongen, så **bare** smalt det fra nabohuset

En tredje funksjon hvor *bare* er en forsterker som gir en fortelling en dramatisk effekt i fortelling. Med denne funksjonen gir *bare* et uttrykk for at noe skjer fort eller er uventet.

sitatmarkør

(25) Jeg satt på rommet og pappa kom inn og bare “nå må du ryddet rommet ditt”

(26) Nabohuset bare “eksplosjonslyd”

I ytringer hvor man gjengir direkte tale fra en annen person, vil *bare* kunne markere at det neste som blir sagt er direkte tale. Som sitatmarkør vil *bare* gi sitatet en dramatisk effekt, men kan også ha en nøytral effekt.

7.2 Kommentar til lærebokteksten

I lærebokteksten som jeg foreslår, har jeg beskrevet funksjonene som *bare* og *kun* kan ha med utgangspunkt av beskrivelsene i seksjon 4 og 5. Språket i teksten er skrevet slik at det er lettfattelig slik at en underviser kan finne en tekst som er lett tilgjengelig, og med et språk som ikke er alt for fremmedgjørende fra det man bruker i klasserommet. Jeg har også tatt utgangspunkt i at en andrespråksinnlærer på et høyere nivå skal kunne lese – med andre ord uten en større mengde fagspesifikke ord.

Med eksemplene jeg bruker i lærebokteksten, prøver jeg å dekke mangfoldet av mønstrene som *bare* og *kun* kan oppstå i. Det vil si at ulike konstituenten blir modifisert, og at den syntaktiske plasseringen er ulik. Det ville også vært gunstig å beskrive hvordan fonologiske elementer også kan spille inn i tolkningen av ordene, men dette er ikke et aspekt jeg i noen stor grad har hatt fokus på i denne bacheloroppgaven.

Som nevnt peker Horbowicz & Janik (2018) på at pragmatiske partikler kan være en ordklasse som kan være vanskelig for innlærere å tilegne seg. Det er heller ikke gjort mange redegjørelser for hvordan man skal undervise denne ordklassen, eller hvordan en underviser kan teste elevenes kompetanse i denne ordklassen (men se Borthen et al. 2016 for en redegjørelse om undervisningsmetode for etterstilt *da*).

For å egne seg en større masse av andrespråksinnlærere, ville det vært nødvendig med å ta større generaliseringer enn det jeg har gjort. Pragmatiske partikler har en semantikk som er komplisert, og ut ifra betraktningene fra studiene til Horbowicz & Janik (2018) er innlærerene på B2-nivå før de begynner å bruke denne ordklassen. En god lærerveiledning kan være med å støtte undervisere i å planlegge eksplisitt og implisitt undervisning av ordene.

8. Avslutning

I denne bacheloroppgaven har jeg undersøkt mangfoldigheten av bruksmåtene som *bare* og *kun* har. Særlig *bare* er svært frekvent, og det deler noen bruksmåter med *kun*. Jeg har undersøkt forekomstene av de ulike funksjonene gjennom korpusundersøkelse av tre ulike elektroniske tekstkorpus - hvorav ett er skriftkorpus, og to er talekorpus. Ved å ta utgangspunkt i tidligere redegjørelser har jeg sett nærmere på hvordan de kan være intendert og hvordan de kan tolkes.

Den restriktive funksjonen som begge ordene kan ha, er sannhetsfunksjonell og fungerer som fokusadverbial. Den nedgraderende funksjonen er ikke-sannhetsfunksjonell og fungerer også som fokusadverbial. *Bare* kan i tillegg fungere som en demper, forsterker og sitatmarkør.

For morsmålsbrukeren er det ikke gitt at man vet om den betydningen man faktisk bruker disse ordene til, men bruker dem likevel ofte og med en intensjon man kanskje ikke er så klar over. For andrespråksinnlæreren er det “ikke bare bare” å lære seg om denne typen ordklasse – det vil si - det ikke er utelukkende lavt nede på skalaen av alt som er vanskelig å tilegne seg denne typen ord som brukes ganske hyppig i det norske språksamfunnet. Heller ikke for den som underviser er ordet lett tilgjengelig å formidle betydningen i ulike forekomster og kontekster. Gode læreboktekster om pragmatiske partikler vil dermed være til god hjelp for planlegging av eksplisitt og implisitt undervisning.

Litteratur

Bokmålsordboka (2021) hentet 31.05.2021 fra: ordbok.uib.no

Borthen, K. (2018) Store spørsmål om små ord. Innledning til temanummer om pragmatiske partikler i norsk. *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 36(2), 225-247

Borthen, K., Ree, N. A. & Robbins, S. (2016) Pragmatiske partikler i norsk som andrespråk: Hvordan undervise om etterstilt 'da'? Innlegg på den sjuende nasjonale forskningskonferansen om norsk som andrespråk, NTNU Trondheim

Det felles europeiske rammeverket for språk. Læring, undervisning og vurdering.

Faarlund, J., T., Lie, S. & Vaanebo, K., I. (1997) *Norsk Referansegrammatikk. Oslo: Universitetsforlaget*

Falkum, I., L. & Kjøl, G. (2014) Kognitiv pragmatikk og relevanstheori. *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 32(2), 173-196

Horbowicz, P. & Janik, M., O. (2018) Norske pragmatiske partikler i andrespråksbruk. En studie med data fra ASK-korpuset. *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 36(2), 451-473

Opsahl, T. & Svennevig, J. (2007) "Må ha det. Bare *må* ha det." Bare som pragmatisk partikkel i samtale. *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 25, 29-55

Utdanningsdirektoratet (2011) Det felles europeiske rammeverket for språk. Læring, undervisning og vurdering. Hentet 31.05.21 fra: <https://www.hf.uio.no/studier/utveksling/planlegging/tabell-rammeverk-spraak.pdf>

Korpus

BigBrother-korpuset. Tekstlaboratoriet, ILN, Universitetet i Oslo. Hentet mars 2021. <https://www.hf.uio.no/iln/tjenester/kunnskap/sprak/korpus/talesprakskorpus/bb/index.html>

NoTa - Oslo. Tekstlaboratoriet, ILN, Universitetet i Oslo. Hentet mars 2021. <https://www.hf.uio.no/iln/tjenester/kunnskap/sprak/korpus/talesprakskorpus/notaoslo/index.html>

Oslo-korpuset bokmålsdelen. Tekstlaboratoriet, ILN, Universitetet i Oslo. Hentet mars 2021. <http://www.hf.uio.no/iln/tjenester/kunnskap/sprak/korpus/skriftsprakskorpus/oslo/index.html>

Vedlegg A – kun - Big-brother-korpuset

KBB1	ja så klart det er derfor ## men ok la meg prøve å glemme det da # og heller gå mer på # kun deg	restriktiv
KBB2	og da # jeg veit ikke hvem som hadde bestilt bestilt for mye men det er ikke riktig at det er kun ølen som skal bli trekt fra da for det er _uforståelig_ summen det går på da ikke sant	restriktiv
KBB3	ene er at du virkelig i dag n- i dag er du ute på sjekkeren og så ser du på rumper andre er at det er bare kun tidsfordriv du har ikke noe annet å gjøre du _trekker_pusten_ står og venter kanskje i en butikkø eller noe sånt noe	nedgraderende
KBB4	trur du det # fordi nå nå glemmer vi oss alle andre nå er det kun de to personene # hva hva trur du hun skal si til han for å få overbevi- ...	restriktiv
KBB5	og er e ungar og spellemann og og da kommer jeg jeg kommer kun til å gifte meg en gang i livet og går det ikke med den ene gangen så kommer jeg aldri til å gjøre det igjen så da er jeg ungar og da kommer jeg ikke til å forlove meg en gang # ja det er det	restriktiv
KBB6	om ti år så ser jeg kun ei # treplate med to hundre kilo mold oppå _latter_ _lydmalende_ord_ neida e # _klikkelyd_ em # em jeg vet ikke jeg har ikke lyst til å se så langt frem i tid fordi jeg er e åpen for alle mulige slags utfordringer	nedgraderende
KBB6	det ikke sant det sa jeg # det var på grunn av situasjonen ikke sant det sa jeg jo kun til deg bare for å så- ja for å ja ikke sant	Nedgraderende(dempende)
KBB7	ingen inni huset veit det # nei # kun deg	restriktiv
KBB8	* ja # det var kun på grunn av henne altså	restriktiv
KBB9	nei faktisk jeg har e # jeg er e jeg har snakka litt om det og på det er faktisk de gangene # jeg har kun vært inne på skriftermmet for å prate om fordi jeg har jeg har ei datter på halvannet år ## jeg fortalte det til Anette i _går_ # i _forgårs_ eller i _går_	restriktiv
KBB10	ja # og da sa jeg det at jeg har gjerne lyst å fortelle det til dere òg sånn at dere veit det fordi # jeg hater å jule # det er det verste jeg veit og jeg vil si sannheten med en gang men e det har vært kun på én ting og det har vært det at	restriktiv
KBB11	og henne derre ungen # så da valgte jeg heller å si at det ikke e # for å skåne de at ikke jeg hadde noen ting # jeg har absolutt ingenting å skamme meg over men det var kun for å skåne # skåne den ungen i _tilfelle_ men	restriktiv
KBB12	så det v- bare hun bare # hun kun tenkte på seg sjøl og # kjørte sitt eget løp og utdanning og alt sammen og	restriktiv

	jeg bare spytt inn penger og # sørge for ditt og sørge for datt og # alt mulig rart ikke sant	
KBB13	pepper # så ville jeg også stemt kun ut ifra trivsel	restriktiv
KBB14	men hvis det er et blad _trekker_pusten_ så gjør man det jo kun for å eller da da får man jo penger uansett så da blir jo liksom det noe av da blir man solgt på den måten	restriktiv
KBB15	har du kun fått fem pakker ?	nedgraderende
KBB16	kaster jo vi bort på # kun for å vise Morten # at det han gjorde var feil	nedgraderende
KBB17	men jeg prater ikke om # kun deg # det er fler her	restriktiv
KBB18	ja men herregud Anne Mona # det her er jo kun ## e # ja # det her er sex og sport ikke sant og e # og e	nedgraderende
	nei nå er vi altfor grisete _latter_ # tenker kun	
	nei nå er vi altfor grisete _latter_ # tenker kun	
	nei nå er vi altfor grisete _latter_ # tenker kun kun	
KBB19	nei nå er vi altfor grisete _latter_ # tenker kun kun kun kun gris altså	restriktiv
KBB20	* hun sier det at sånne ting er kun mellom meg og henne og det vil a ikke at jeg skal snakke om nei sier jeg selvfølgelig ikke	restriktiv
KBB21	nei jeg skjønner ikke det for jenter er jo også at de skal kunne gjøre # flere ting enn å stå og gjøre sånne kun feminine ting	restriktiv
KBB22	det er bare noe du føler her inne men når du kjem ut # så blir du helt vill igjen ## så tenker du _lydmalende_ord_ og så tenker du kun knulling og ut og knulle damer ...	restriktiv
KBB23	og de undersøkelsene # nå må dere lese hvor dere får de undersøkelsene fra for det er kun # i # KK Detnye og KK bare fra et blad som er totalt # kvinne-dominerte	nedgraderende
KBB24	ja men # du er ikke snill med de da det har du innrømt sjøl # at du ikke alltid var snill med de # du sa ting som du egentlig ikke meinte kun for å få knulle de og så # og så kunne du bare stikke etterpå # det har du sagt sjøl	restriktiv
KBB25	det er ikke lov å bruke noen form for innb-hjelpemidler det er kun lov til å bruke hendene	restriktiv
KBB26	kun for det at han liker å bli svimmel	restriktiv
KBB27	prate om kosing # så te- tenkte jeg det er kun meg og Lars som ikke har sittet sånn i sofaen	nedgraderende
KBB28	du har ikke så mange feil du du er en åtter eller åtte # åtte pluss på skalaen så det er ikke mye feil der # det er kun å justere det litt her og der så er det bedre	nedgraderende
KBB29	* jeg snakka kun med Ramsy hvis jeg hadde gjort det med Rodney og jeg sier til Rodney # jeg syns du gjør	restriktiv

	det og så sier Rodney ok det er greit du syns det jeg er ikke enig med deg # ferdig	
KBB30	* jeg tar det opp kun # med Ramsy	restriktiv
KBB31	_kremting_ * _uforståelig_ du gjør det kun i begynnelsen # på se- # på # på det du skal si	restriktiv
KBB32	våtdraktene skal brukes når dere svømmer det er på grunn at vannet er kaldt alle må svømme minst to hundre og femti runder i løpet av ukesoppgaven # det er kun én person som har lov til å svømme om_gangen	restriktiv
KBB34	det er kun lov til å oppholde seg i bassenget mellom klokken null åtte null null og tjueto null null det må være minst én person tilstede når noen svømmer på grunn av sikkerhet	restriktiv
KBB35	går kun an å svømme bryst for # for så jævlig kaldt i hodet	restriktiv
KBB36	og så har han og så har han tre brødre # _latter_ # som alle er onkel kun til Anne Mona _latter_ og som elsker henne over alt på jord _latter_	restriktiv
KBB37	dere gjorde jo ikke det # det var kun der_inne	nedgraderende

Vedlegg B - Oslokorpuset

KO1	Svaret gir han på Adresseavisens spørsmål om hvem EU-granskerne har plukket ut som interessante objekter av norske lakseprodusenter. I NFF er det kun to representanter som sitter på all kunnskap om undersøkelsene som pågår. Denne strategien er valgt for at presset mot det enkelte firma ikke skal b	Restriktiv
KO2	Man kan ikke pålegge produsenten å innkode en rating i film og tv-serier. Det kan kun skje ved hjelp av påbud skapt av lovgivning. Og det er usikkert hvor langt fremme den slags lovgivning ligger i norsk mentalitet.	Restriktiv
KO3	Først da vil svaret på hvem som virkelig er raskest foreligge. Distansen blir 150 meter, og det er kun Bailey og Johnson duellen skal stå mellom. Ideen til oppgjøret ble unnfanget under sommerens OL i Atlata.	restriktiv
KO4	Noen mener saken skyldes rot ved RiT og manglende oversikt, og at saken dreier seg kun om det. Andre tror saken kan ha prinsipiell betydning og bety en nødvendig opprydding i lovstridige midlertidige arbeidsavtaler og overtidsproblema	restriktiv
KO5	Hvem som er tidenes verste norske seriemorder - ifølge den britiske boka - er det ikke tvil om. Kun en nordmann er registrert - attpåtil fra vårt distrikt. Skal vi håpe Arnfinn Nesset ikke blir stående alene til neste utgave?	restriktiv
KO6	manglende lærlingeplasser, dårlig lærerskoleutdanning, elendig kunnskapsnivå i ungdomsskolen og reformer med barnesykdommer, men her råder kun stillheten. Ikke nok med at ingen hyler, men ingen ytrer engang et lite pip!	restriktiv
KO7	Han prøver å holde tankene om en feit proffkontrakt med Tottenham på avstand. Nå skal det jo kun handle om Mesterligaen, og kommende onsdags hjemmekamp mot IFK Göteborg.	restriktiv
KO8	Ved Namdal sykehus ble BUP-avdelingen tatt i bruk i 1990. Avdelingen har ni ansatte som kun gir et poliklinisk tilbud, og derfor ingen sengepost.	restriktiv
KO9	Aktor Harald Kløvjan stod da tilbake med kun politiets egne tjenestemenn som vitner. Aktoratet valgte da å be om reduksjon av tiltalen fra legemsbeskadigelse til den langt mildere paragraf 228	restriktiv
KO10	nettopp derfor er det så viktig at verdenssamfunnet griper inn og sørger for å stagge gemyttene, selv om afrikakjennere vet at en slik pause i krigen kun blir midlertidig. Etter at kolonimaktene, Belgia i Zaire, takket for seg i Afrika, har oppbyggingen av de fleste nasjonalstater splittet etniske	nedgraderende
KO11	For det første finnes det ikke noe skånsom reklame i et marked som kun er ute etter å tjene penger.	restriktiv
KO12	Hendelser av betydning eksisterer kun som erindring i dette jegets enetale. Stadig søvnløs vandrer han som en søvngjenger gjennom den trivielle hverdagen.	restriktiv

KO13	Stengt for sommeren, åpent for omvisning kun ved henvendelse. Galleri Empati	restriktiv
KO14	Det å møte Storhamar borte med kun fire backer, og tro man skal vinne, er nesten som å tro på julenissen.	nedgraderende
KO15	PS! Under kveldens kamp vil kun den gamle tribunen være åpen for publikum.	restriktiv
KO16	I en skarp uttalelse sier fylkeslaget blant annet at fiskerimyndighetene kun har kapasitet til å lese statistikker og paragrafer uten å i det hele tatt kunne se konsekvensene av sine reguleringsvedtak.	restriktiv
KO17	Denne saken er derfor ikke enkel, sier Buch som primært ser for seg en etterbruk i regi av en skiforening eller et aksjeselskap, og med kommunen kun som ansvarlig for vedlikehold av anleggene.	restriktiv
KO18	Nå ser Charlottenlunds håndballdamer lysere på tilværelsen. I helgen vant de sesongens fjerde seier. Og det mot et Refstad- Veitvedt-lag som kun har tapt en gang tidligere i år.	nedgraderende
KO19	Kun vingspillerne er igjen fra eliteserilaget i fjor. Mye nytt, og mye ungt preger Charlottenlund-laget.	nedgraderende,
KO20	- Vi har kun to treninger sammen før denne turneringen, men fikk det til å stemme rimelig bra mot TPG, sa Håvard.	nedgraderende
KO21	Trening tirsd. kl. 17, fred. kl. 17, på Dalgård. ASTOR FK : Minigutter, f. 88 trener i gymsal stid kl. 19.00 19.50, dame aerobic. Dette gjelder KUN torsdager.	restriktiv
KO22	Amnesty International i Norge har også dratt i gang aksjoner som kun går på Internett.	restriktiv
KO23	Gjennom hele vinens historie er tre begre vin et mål for moderat nytelse. Dikteren Ebulus (ca. 375 f. Kr) skriver : Kun tre begre vin skjenker jeg for de besindige : et for helbredet, som de tømmer først, det annet for elskov og glede, det tredje for søvnen.	restriktiv
KO24	Amnesty International i Norge har også dratt i gang aksjoner som kun går på Internett.	restriktiv
KO25	Men forbudet må ikke være generelt, og altså kun gjelde i byene, sier leder av samferdselskomiteen, Magnus Stangeland (Sp).	restriktiv
KO26	ingsproblemerne et forbud i byene vil medføre, sier komitelederen. I en rapport fra Statens Vegvesen får regjeringen den anbefaling at piggdekkforbud kun må gjøres gjeldende i de største byene Oslo, Trondheim, Bergen og Stavanger.	restriktiv
KO27	Jagland der hun utfordrer ham, dagen etter at regjeringen besluttet at de bosniske flyktingene under kollektiv beskyttelse garanteres at de kun skal vende tilbake til Bosnia dersom de selv ønsker det.	restriktiv
KO28	Etterpå sier vi ikke sånn eller sånn er du, for det står i testen. Testen peker kun på tendenser, forklarer Hilmar Nordvik	nedgraderende
KO29	Samtidig må vi være klar over at depresjoner kan skyldes mange andre forhold enn mangel på lys, og at	restriktiv

	vinterdepresjoner kun utgjør en spesiell undergruppe, understreker Edvardsen.	
KO30	Overlege Sigrun Opsal Vilsvik ved BUP klinikk sier at inntaket av unge i høst er redusert og at det kun kan tas inn pasienter som trenger øyeblikkelig hjelp.	restriktiv
KO31	Jeg har gitt nominasjonskomiteen beskjed om at det kun er denne plassen som er aktuell. Ikke andre plass, og heller ikke fjerde- eller femte, sier hun.	restriktiv
KO32	Nå gjenstår kun kommunestyrebehandlingen i Molde, og så kan stadionbyggingen starte for fullt.	nedgraderende
KO33	Firmaet trenger kun to mål til sitt byggeformål. Kommunen har gitt rindalingene en ekstra betalingsfrist på to år for den resterende delen av tomten.	nedgraderende
KO34	Firmaet trenger kun to mål til sitt byggeformål. Kommunen har gitt rindalingene en ekstra betalingsfrist på to år for den resterende delen av tomten.	nedgraderende
KO35	Kun tre begre vin skjenker jeg for de besindige : et for helbredet, som de tømmer først, det annet for elskov og glede, det tredje for søvnen.	restriktiv
KO36	rdre, sa tiltalte Flesch. - Tormod ble ofret LEVANGER : Advokat Per Sørum mener Tormod Kvernmo ble utsatt for et justismord i 1973. Dommen bygget kun på det motparten forklarte retten, hevder han.	restriktiv
KO37	Det hun frykter mest i Belfast er hennes manglende rutine. Men rutine får man kun ved å konkurrere, så det er det lite hun kan gjøre noe med.	restriktiv
KO38	Liverpool har kun vært i kontakt med Rosenborg og direktør Rune Bratseth. Bratseth forteller at Tottenham kom med et konkret bud på Iversen for flere uker siden.	nedgraderende
KO39	Selv hevdet 19-åringen at han kun knuffet til den ene afrikaneren i siden med en trekjepp. Deretter ble han fratatt kjeppen og slått i bakken slik at han blødde neseblod.	nedgraderende
KO40	Det vil si antall sykehjemsplasser i prosent av antall eldre over 80 år. Dette betyr kun bygging av plasser til erstatning for de som går tapt. En målsetting om å holde tritt med befolkningsutviklingen synes nå å bli forlatt.	restriktiv

Vedlegg C – kun - NoTa

KN1	det er nærme T-banen jeg bruker al- hvis man skal bruke den jeg bruker kun sykkel # hele byen	restriktiv
KN2	Bogstadveien Hegdehaugsveien er det egentlig ganske forferdelig bortsett_fra et par steder så er det # kun gutter i blå skjorte og # mørke bukser	restriktiv
KN3	og så har jeg em # bodd i Oslo nesten hele livet e uten noen e # har bodd e # et år i Asker et år i # Kongsberg og resten Oslo det var jo # det var kun når jeg var liten da # jeg var fem seks år	restriktiv
KN4	så hun bare dere har kun rett til fem minutter	restriktiv
KN5	fordi jeg tror ikke dem elsker hverandre lenger eller noe sånn skjønner du ? det er k- # det er kun for det er for barna og det er for pengene	restriktiv
KN6	for oss var det kun fotballen som gjaldt liksom	restriktiv
KN7	var og besøkte venninnen min da # som giftet seg med en norsk-amerikaner _trekker_pusten_ så det var jo moro å komme i Baltimore jeg reiste kun for å h- hilse på henne og se på Kennedy Memorial	restriktiv
KN8	eneste som var på TV det var The wedding fiasco # med Charles og Camilla # og snø # det var alt som var på TV i alle nyhetssendinger det var kun det	restriktiv
KN9	godt der og e når dattera mi begynte på skolen på Løren hun òg da # så kom hun i klasse med to ## som jeg hadde gått i klasse med foreldra # til og da var av d- # og de var kun seksten elever i # første klasse	nedgraderende
KN10	i i nærmiljøet på Etterstad og d-_og_Etterstad var jo bebygd kun halvveis i forhold til hva det er i dag	restriktiv
KN11	ja og så sorterte jeg det kun etter farge	restriktiv
KN12	_fremre_klikkelyd_ jeg har gått på skole em kun i nærmiljøet her egentlig em # jeg gikk på en skole som heter Hammerbakken skole	restriktiv
KN13	men # har du lagt merke til at all sånn derre e mums og godteri er kun e mannsdominert ?	restriktiv
KN14	og e jeg når jeg får velge selv så flyr jeg kun Icelandair for det er Keflavik ikke sant	restriktiv
KN15	* det skulle kun være dykke- e vår bil	restriktiv
KN16	ja det er meg # og kun meg	restriktiv
	og et ord som em hva var det jeg tenkte på ? Kun # det er liksom blitt borte	Omtale av ordet «kun»
	for det at _uforståelig_ kun og bare det sier jo folk er # det samme ordet men er ikke det	Omtale av ordet «kun»
KN17	e det var bare han som kom # det var bare han som kom da er det bedre å si det var kun ham som kom # syns jeg	restriktiv
	* _uforståelig_ * men kun betyr kun kun	Omtale av ordet «kun»

KN18	men kun betyr kun kun	restriktiv
KN19	betyr kun kun * _uforståelig_ * det er mye som em	restriktiv
KN20	_uforståelig_ det man skal bygges opp til kun det # på en måte og da blir det veldig # men	restriktiv
KN21	skal skal den demonteres etter e kun kort [tid] den her eller ?	nedgraderende
KN22	så det er e d- veldig sånn spesielt og det er fem prosent av verdens # arter fins kun der	restriktiv
	* ja *	kun
KN23	* ja * kun kun østsida	restriktiv
KN24	det er kun pengesekken # og så er det da sånn e og du får nesten premie for hvor mange avslag du klarer å	restriktiv
KN25	da var det kun danseskole og så # b- blei det noe sånn # barnegym på skolen trur jeg på kvelden # noe sånn # ja type allidrett da som dem sikkert sier nå	restriktiv
KN26	ikke kun fordi det er godt # jeg spiser ting fordi	restriktiv
KN27	Jeg spiser det ikke kun fordi det er godt # men jeg spiser det # på grunn av # at det kan være godt # og at det er bra for meg	restriktiv
KN28	det var kun idrett # damer kom e langt i # bak- bakre rekke	restriktiv
KN29	e nei tar kun de to tingene	restriktiv
KN30	* jeg vasker kun bilen for hånd men jeg har såpe og vann # ikke noe annet	restriktiv
KN31	ja jeg drev kun med friidrett da	Restriktiv
KN32	hvis du ikke har lyst til å bli det # kun fordi at mamma vil at du skal bli prinsesse så trenger du ikke det	restriktiv
KN33	en sånn trehjuls sykkel den husker jeg veldig godt for den e # var det kun de store barna som fikk lov til å bruke	Restriktiv
KN34	der er det kun fiskeburgeren på Mac ' ern som e	restriktiv
KN35	nei for vi har ostepølse og så ostepølse med bacon # og det koster jo for kun det samme å kjøpe det	restriktiv

Vedlegg D – bare – Big-Brother-korpuset

BBB1	bare hopp inn du Rebekka	forsterker
BBB2	kunne du ikke gjøre det ellers da ? # kan du ikke bare gå inn døra	forsterker
BBB3	det hadde vært jævla kult bare tatt tak i de og båret de	forsterker
BBB4	jo det kan jo ikke være noe gærent i det hun ser jo ikke e ut som ei burugle og # og # ikke gjør hun masse gærne ting og alt sammen men bare all_right det	sitatmarkør
BBB5	det er bare pissprat er bullshit det # _kremting_	restriktiv
BBB6	det er bare for det du sier det til deg sjøl det	Restriktiv
BBB7	så du har te- så du har tenkt på den måten altså selv om dere er du ser på dere bare som søsken	restriktiv
BBB8	en annen ting som jeg reagerer på vet du det er sånn at hvis når jeg sa til deg at ja men du er jo litt forelska i Anette så kunne du bare sagt	demper
BBB8	hvis det var liksom sånn at det var helt # for deg var det helt utenkelig så kunne du bare sagt # jeg ? # nei # bare kimse av det # men nå har du blitt så jævlig opptatt av at å gjøre et poeng av at du ikke er det	demper
BBB9	hvis det var liksom sånn at det var helt # for deg var det helt utenkelig så kunne du bare sagt # jeg ? # nei # bare kimse av det # men nå har du blitt så jævlig opptatt av at å gjøre et poeng av at du ikke er det	demper
BBB10	nei hvorfor da # åss- hvorfor kan du ikke bare si hvorfor istedenfor at folk må spørre deg hvorfor ## du vet at vi sitter og venter på forklaringen	forsterker
BBB11	nei # jeg fikk jo beskjed nå ne- når det gjaldt Anette at jeg bare burde si nei	demper
BBB12	jo men e nå er ikke jeg sånn som bare er kåt om morran eller om kvelden når jeg skal gå og legge meg da	restriktiv
BBB13	så har ikke en følge av at du tenker på ei spesiell eller noe sånt noe altså ## det er bare sånn at du blir kåt også n- tenker du etterpå at _lydmalende_ord_ nå skulle det vært deilig med noen damer her	Forsterker i evaluering
BBB14	ja når jeg er kåt så er det ikke alltid at jeg tenker på en spesiell dame nei det er bare at jeg er kåt	restriktiv
BBB15	og du fikk deg kjæreste # eller at du ikke fikk det eller at du bare drakk litt mye en kveld ## og en annen jente hadde drukket mye en kveld ## så er det jo ikke noe altså det er ikke opp-	Forsterker i narrativ ytring
BBB16	kameraet filmer også bare _lydmalende_ord_ snur n helt ok andre veien	sitatmarkør
BBB17	mener du det at ## så klart det er mye # enklere for folk å gjøre det i berusa tilstand enn det er og du bare sitter her nå og å nå vart jeg kåt Anita bli med inn på rommet	Forsterker i narrativ ytring

BBB18	_hosting_ nei da men altså det innrømmer jeg jo # men det ## men det var jo bare sånn førstegreie hun var jo ikke her mer enn i # lenge var hun er fire og tjue timer to dager ?	nedgraderende
BBB19	jeg bare tenker	demper
BBB20	kan ikke du bare dra deg til helvete	forsterker
BBB21	ja nei det var ikke snakk om å gjøre feil eller ikke jeg synes bare det er jævla morsomt når folk er morgengretne fordi # jeg kjenner meg så jævlig godt igjen	forsterker
BBB22	de gangene jeg har sovet i tre timer og sånn og folk begynner å # skal være jævlig hyggelige mot meg om morgningen så jeg bare vil inn og # helst ikke se meg i speilet og gå rett i dusjen og # og gå ut igjen	forsterker
BBB23	ja det er ikke noe altså jeg sier bare blow the whistle # det er alt jeg så blåser jeg	sitatmarkør
BBB24	du får snakke med han jeg veit ikke jeg jeg så ikke at han gjorde det jeg bare gikk inn her etter han hadde gjort det	demper
BBB25	_labial_frikativ_ så unødvendig da # det er jo bare å tenke seg det er helt logisk det greiene der	restriktiv
BBB26	bare ta den oppi der først skal jeg henge et par _lydmalende_ord_ i n jeg	demper
BBB27	tror dere bare er gode venner eller ## foreløpig i_hvert_fall ?	nedgraderende
BBB28	ja # også kom jeg bare inn også var det ingen som lå i senga # det er alltid jævlig kult	Forsterker i narrativ ytring
BBB29	det det er bare for vi er her det liksom	nedgraderende
BBB30	snakker om å være trangsynt når du har på deg det for du får bare sånn derre _lydmalende_ord_	Forsterking i evaluering
	uforståelig bare	
	uforståelig bare bare	
BBB31	vet du hva det er helt jeg gidder ikke å svare på det engang det er bare bort- jeg ## nei jeg gidder ikke å svare på det	restriktiv
BBB32	det du kunne ikke selge det ## hvis du solgte det så ble alle vennene dine såra ## bare si et navn	demper
BBB33	* det bare sier pang ja nei	Forsterker i evaluering
BBB34	jeg har bare den jeg	nedgraderende
BBB35	nei ## dere bare har det koselig	nedgraderende
BBB36	det var l- så langt i fra at jeg vekte deg og bare kan jeg sove her	sitatmarkør
BBB37	* det er bare komme til meg hvis du fryser	forsterker
BBB38	det er bare så dritvarmt nå # eller varmt og varmt fru Blom	Forsterker i evaluering
BBB39	mm # ja men jeg # blir forkjøla bare # av ingenting	Forsterker i evaluering

BBB40	og da ville jeg ikke sett ut heller for det ville bare vært sånn derre tuster sånne	restriktiv
-------	--	------------

Vedlegg E – Bare – Oslokorpuset

BO1	Når ØMU er en realitet og euroen er innført, nytter det ikke bare å si at man er imot det. For det vil virke umiddelbart og direkte for alle som kjøper fra, selger til eller reiser i Europa.	Nedgraderende
BO2	Seks er internasjonale, fire er olympiske øvelser. Resten er nasjonale øvelser som bare finnes i Norge. De fleste finnes likevel i lignende former i andre land.	restriktiv
BO3	Det var 27 deltagere i mesterskapet i Eskilstuna i Sverige, og i mangelkampen var det bare finnen Sami Aalto som turnet bedre enn Kristian i 16-årsklassen.	Nedgraderende
BO4	Vi har spilt jevnt med mange lag, og jeg tror det bare er små endringer som skal til for at vi skal vinne.	Nedgraderende
BO5	Vi forsøkte ellers å få åpne skudd fra gode posisjoner. Det klarte vi, men treffprosenten var bare så alt for lav	Nedgraderende
BO6	HITTIL HAR FN-DOMSTOLEN i Haag tatt ut tiltale mot 74 personer fra eks-Jugoslavia, og flere blir det, men bare sju av dem er foreløpig utlevert.	Nedgraderende
BO7	Flertallet av de tiltalte er serbere, men dommerne har så langt bare fått tak i Dusan Tadic. En serbisk general var også innom fengselet i Scheveningen, men han hadde kreft i sluttstadiet, og ble løslatt.	Nedgraderende
BO8	Det er bare muslimene som så langt har utlevert de personer som står på tiltalelisten, hittil dreier det seg om tre av kategorien «småfisk».	nedgraderende
BO9	Bare i Kina ligger tallet over 80 millioner. I India ble 87 millioner barn vaksinert i løpet av de to første vaksinedagene.	Nedgraderende
BO10	Hun innrømmer imidlertid at det er første gangen hun forsøker seg, og at hun rett og slett bare har blitt med ei venninne	Nedgraderende
BO11	Og bare så det er sagt : Det er ennå ikke for sent å stille opp.	Restriktiv
BO12	Reglene er stort sett de samme, men det blir noen justeringer fordi det spilles mot bare én kurv.	restriktiv
BO13	Vi spiller bare basket med ungdommene, sier Benjamin.	Restriktiv
BO14	Hun klarer nesten ikke å vente etter smakebiten i gymtimen på Åsheim. – Jeg bare skal være med, sier hun skråsikkert.	Forsterker
BO15	Dette tiåret har gitt IFK bare en spiller som blir legendarisk	nedgraderende
BO16	Kjappe finter som gjorde motstanderne svimmel, rush så raske at motspillerne knapt rakk å snu seg, spektakulære flyvere som målvakten bare hørte susen av.	Forsterker i narrative ytringer
BO17	Derfor var det bare å gå på banen uten respekt og overrumple dem med knallhardt forsvarspill.	demper
BO18	Et brudd fra Statens side innebærer ikke at man bare skreller bort noen biskoper, prester eller et Kirkemøte man er misfornøyd med.	nedgraderende

BO19	Ropene høres best under arrangementer der pressen er nær. Men det har alltid bare blitt med ropene. Noen praktiske konsekvenser har ropene aldri fått	Forsterker i evaluering
BO20	I 1980 var det enstemmighet for i Stortinget og i 1996 var det bare noen få stemmer imot ordningen.	Nedgraderende
BO21	Problemet er at mange kommer hit bare på besøk, for å sitte og beundre spillet og anlegget, for å la seg underholde.	nedgraderende
BO22	Bare formaliteter gjenstår før svensken Jesper Jansson (25) er klar for Stabæk,	nedgraderende
BO23	Allerede før avtale var inngått måtte han tåle kritikk, ettersom det er meningen at han skal tilbringe bare fire måneder årlig i Australia.	nedgraderende
BO24	Det er ikke tilstrekkelig at Forskningsrådets støtte til en bedrift bare gir effekter i bedriften, i form av økt lønnsomhet, høyere sysselsetting, mer eksport etc.	nedgraderende
BO25	Reglene sier at skiene bare kan være 80 centimeter lengre enn hopperen, og med v-stilen favoriserer det små og lette hoppere	restriktiv
BO26	Nå mangler bare et tingvedtak på sør-trøndernes kretsting i slutten av april, og så er Sør-Trøndelag idrtettskrets en saga blott	nedgraderende
BO27	Uakseptabelt at hoppere bare lever på vann og vitaminer før konkurranser,	restriktiv
BO28	Tanken er at svingtribunen skal bygges slik at det bare er å fortsette langs den søndre langsiden.	nedgraderende
BO29	Jeg vil foreslå at hopperens vekt - og ikke bare kroppslengden - skal telle når skilengden vurderes	restriktiv
BO30	Folk tror det vi driver med er farlig. Et ladd våpen er bare farlig hvis det brukes feil, sier Bjørn.	restriktiv
BO31	Han ser kanskje fryktingytende ut, men det er bare en luftpistol Bjørn Jakobsen viser frem her	nedgraderende
BO32	Det var bare tilfældigheter som gjorde at liv ikke gikk tapt i Okstadbakken i går.	restriktiv
BO33	Fiskeoppdretteres Forening (NFF) bruker vi en gammel etterretningsmetodikk med at et fåtall vet alt, og at de fleste bare kjenner til litt,	nedgraderende
BO34	Korn brukt til dyref✦ gir bare 20 prosent utnyttelse	nedgraderende
BO35	Rennebu er «flinkest i klassen» og har bare brukt 1 - ett - dekar i den samme perioden.	nedgraderende
BO36	at vi har hatt overproduksjon av melk og kjøtt i Norge, til tross for global matmangel. Hvert år fra 1957 til 1983 ble det nydyrket over 5000 dekar bare i Sør-Trøndelag	restriktiv
BO37	Bare rektor kom ut på trappen under allmøtet. Lærerne holdt seg innendørs	restriktiv
BO38	. I andre enden av skalaen finner vi blant andre Levanger kommune som bruker bare 6,5 prosent. Mange kommuner i økonomisk knipe bruker delingstimeressursen som salderingspost.	nedgraderende
BO39	Heller ikke dette ranet er oppklart. Derfor laget TV2 et innslag til programmet «Øyenvitne». Det gikk bare to døgn til Rimi i Granåslia i Trondheim ble ranet.	nedgraderende

BO40	Selv om ransstedene ligger bare noen få hundre meter unna hverandre, har vi ingen holdepunkter for å si det.	nedgraderende
------	---	---------------

Vedlegg F – bare – NoTa

BN1	nei men det var bare en sånn # e motgreie trur jeg på barneskolen eller ungdomsskolen jeg husker ikke helt	nedgraderende
BN2	og hadde jo vunnet to en på hjemmebane da # og # trengte jo # bare egentlig å safe dette her	nedgraderende
BN3	ja han har jo bare skåra de i åpningsmatchen sin for United da	nedgraderende
BN4	de er bare sånn derre amatører	nedgraderende
BN5	nei men som er mer enn Bono så trur jeg bare det er Sting # som er verre #_latter_	restriktiv
BN6	så nå er det bare å vente på vinteren da vet du 001 # kan vi ta oss noen skiturer	demper
BN7	# og så er det bare å vente på våren igjen	demper
BN8	det må jeg bare innrømme	demper
BN9	det var det er bare en en g- det er bare en grunn da selvfølgelig	restriktiv
BN10	det var det er bare en g- det er bare en grunn da selvfølgelig	restriktiv
BN11	ja # det er jo bare å stå på det du har jo noen måneder på deg	demper
BN12	å ja men da var du jo bare barnet # ja	nedgraderende
BN13	som bare følger med huset ?	nedgraderende
BN14	ja # _uforståelig_ men det er jo bare sånn ekstremt e ...	nedgraderende
BN15	jeg bare ja ok greit står der med kaps så tar jeg av den	sitatmarkør
BN16	ja er det ba- hva er det ja det er bare turist ja pleasure mm # ja	nedgraderende
BN17	jeg var bare tre dager fire dager	nedgraderende
BN18	_latter_ skulle bare sjekke det satt ordentlig fast ja	demper
BN19	det var det var bra men det var bare en sånn tredagerstur så det ble masse stress _latter_	nedgraderende
BN20	det er skal du over veien der så nytter det ikke å bare stille seg opp ved en fotgjengerovergang og vente på at bilene stopper for det gjør de ikke	nedgraderende
BN21	da er det bare å ta sats og løpe fort	demper
BN22	og når han var ferdig å ta så var det jo bare ok så skulle n bare ha noen dollar da så var det helt i orden _latter_	sitatmarkør
BN23	og når han var ferdig å ta så var det jo bare ok så skulle n bare ha noen dollar da så var det helt i orden _latter_	nedgraderende
BN24	ja hvis det bare er oppfriskning så går vel det fort gjør ikke det ? # ja	nedgraderende
BN25	ja jeg jeg bare halveis så på den	demper
BN26	* skulle ikke bare ta... * nei da	nedgraderende
BN27	å ja det er det selvfølgelig ja du bare tar de imot ja	restriktiv
BN28	og så er det bare da denne anda og litt agurk og litt ja vårløk eller noe sånt	forsterker i narrative ytringer
BN29	men e # men da var jeg vel bare en en en tre fire år gammel	nedgraderende
BN30	det var e noen ganger klasse mot klasse men også andre ganger bare # lag # helt tilfeldig	nedgraderende
BN31	e og # e ja # e stort sett bare a-ender på når når det er mulig å få til	restriktiv

BN32	og også ikke minst det vi ha- bodde helt i i skoggrensen # skoggrensa sånn at em _fremre_klikkelyd_ sånn at det var jo bare å gå femti meter så var man i skauen # og det er jo ...	nedgraderende
BN33	men der var det jo helt da # det var bare å gå ut døra så var du i Marka	nedgraderende
BN34	veldig lett å samle det var bare å løpe ut og banke på naboene liksom m så # samlet man en gjeng	nedgraderende
BN35	nei nei men d- altså det er ikke et utstoppet nebbdyr det var bare noe jeg sa	demper
BN36	jeg bare tok litt lang tid før jeg ble forklart at de hadde levende gauper og sånn på # biologi	demper
BN37	jeg trodde det nei jeg vet ikke kanskje det bare er en skrøne	nedgraderende
BN38	altså sånn at jeg syns det er deiligste er bare å sitte ute og	restriktiv
BN39	det har jeg ikke bestemt meg for ennå men det korteste hvis jeg bare skal gå hjemmefra så går jeg jo fra # Besserud eller fra Holmenkollen da m ## så	restriktiv
BN40	men det er jo en litt kort tur for det er cirka bare det er tolv # tolv tretten kilometer fra der hvor jeg er hjemme liksom	nedgraderende

